

Din'in Özü "İMAN" Etmektir

Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN

Elbette öncelikle "iman sözcüğü"nü hem anlam hem de uygulamalı olarak kavramak durumundayız.

"İmanlı olmak" denilen tutum/içsel yönelme, oturup düşündüğümüz bir şey midir..

Yoksa.. yönlendirilmiş olarak daha çok izlediğimiz, hatta peşinden sürüklendiğimiz bir şey mi..

Ya da farkına vardığımızda.. kendimizi bağlı hissettiğimiz nitel bir hal durumu mu..

Örneğin, imanlı olmak mı bizi Allah'a bağlıyor, yoksa biz Allah'a bağlandığımız için mi iman etmiş oluyoruz. Şüphesiz biri olmadan diğeri olmuyor.. ama öncelik hangi sözcükte/yaşanan fiili durumda.

Bu bağlamda güzel olan da, kişinin, "iman" olgusal bir gerçeklik olmaya dönüştüğü anda "DİN"le, daha doğru ifadesiyle, "Hak Din İSLÂM"la karşı karşıya gelmesidir.

Bu yazı dizisinde Allah'ın izni ve yardımıyla, "iman" ve "din" kavramlarını ve özellikle de din sözcüğü kullanıldığında sadece.. ama her koşulda sadece İSLÂM'ın anlaşılması gerektiğini (yani Allah'ın yeryüzüne İSLÂM denilen tek bir DİN indirdiğini) kendi kavrama ve yazma biçimimle anlatmaya çabalayacağım.

Kur'an'ı Türkçe Meâli'nden ilk okuyuşumda farkettiğim bu gerçeği, acaba doğru mu algıladım şüphesi içinde, alanda verili literatüre dönerek aramaya başladım. Benimle aynı fikri taşıyan sadece tek bir makale buldum - okudum. Şimdi İlâhiyat çevresinde buna itiraz edileceğini de biliyorum.. ama kişinin dili ile fikri aynı şeyi anlatmıyorsa, fikrinin de dili gibi olduğunu varsayarım ve bu yargıyı her düşünen insana da öneririm. Çünkü düşünen insanın konuşması da düzgün ve doğru olmak zorundadır.. hele hele bu kişiler bilim unvanı taşıyorsa..

Allah'ın Dili çok açık.. ani algıya açık olan da, okuyanın kişisel yorumuna bıraktığı da, üzerinde zamana yayarak daha derinlemesine çalışılmasını istediği ayetler de çok açık olarak ifade edilmiş durumda. Kur'an anlaşılmasın bir metin değil.. O'nu okuyan kişinin önce algı, anlama ve kavrama değerlerine sahip olması gerekmektedir.

Ve.. elbette bildirmek istediğini de çok net ifade ediyor. DİN sözcüğü İSLÂM'dan başka hiçbir inanç için kullanılsa daha doğru olacak.. bunu anlatmaya çabalayacağım.

Ancak.. önce İMAN'ın ne olduğunu, şüphesiz bir gerçek niteliğinde kavramak zorundayız. Ben bunu anlatabilecek yetkinlikte miyim.. Kendi yaşamımdan, yaşadıklarımın ve tanık olduklarımdan kalkarak ve okuduğunu kavrayabilen bir bilimadamı olarak, buna cesaret etmek istiyorum. Çünkü yazılmayan kayboluyor ve bunun yazılması gerektiğini

düşünüyorum. Önce tartışma ortamına bir metin hazırlayayım, yanlışını gören düzeltir, gücü olan mükemmelleştirir.

Büyük düşünme kanallarında yol alırken.. yani İDEALİST Felsefe ile MATERYALİST Felsefe denilen büyük alanlarda varlığın ne'liğini, anlamını insansız ya da insanla bağlantılı düşünürken, dikkat etmemiz gereken önemli bir yönlendirici var. Şimdi bunu anlatmaya çalışacağım.

Kur'an düzeninde 42. sıraya yerleştirilen Şûrâ Suresinin 52. Ayeti'nde Allâh, Resûlu Muhammed Mustafa s.a.v'e hitâben şöyle demektedir:

“İşte böylece sana da emrimizle Kur'an'ı vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola erıştirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin.

(Kur'an diye tercüme edilen “ruh” kelimesinin ayrıca Cebrail'i de ifade ettiği belirtilmiştir. Bu ayette risalet ve kitabın önemi belirtilmiş, Hz. Peygamberin kendisine gelen vahiyle, doğru yol rehberi olduğu açıklanmıştır.)”¹ s.488

Aynı Sûre'nin 35. Ayeti ise şöyle:

“ Böylece ayetlerimiz üzerinde tartışanlar, kendilerine kaçacak bir yer olmadığını bilsinler.” s.486.

Net ve yalın bir ifade ile iki ayet arasındaki bağlantı şudur: Allah “söz”ünü indiriyor ve üzerinde tartışılmasına izin vermiyor. Elbette “söz”, Kur'an'ın bütünüdür ve Kur'an'ın hiçbir ayeti üzerinde tartışamayız.

İşte iki ayet yardımıyla bu kadar yalın ifade edilebilen şey, “ ‘söz’ünün mutlak bir gerçeklik olduğu bilgisi”dir ve bu bilgi iki büyük düşünme alanını da varlık nitelikleriyle birlikte aynı mutlaklıkla birbirinden ayırır. Üretilen her fikir kendi büyük alanında kurulacak bağlam içinde kalmalıdır ve ancak o zaman “doğru” olabilir. Buna dikkat edilmezse üretilen şey “bilgi” olmaz.

Bunu biraz açabiliriz.

İdealist Felsefe Alanı'nda bilgi üretilirken, akıl ancak Allah'ın kurduğu çerçeve içinde kalarak, temele konan itiraz edilemez ana ve tek olan bilgiye dayanarak düşünebilir; temel olandan bir şeyler çıkarmaya çalışır. Yani özetle düşüncenin bağlı olduğu bir temel bilgi vardır – Kur'an'ın kendisi. Bu temel bilgi sorgulanamaz, yanlışlanamaz, yok sayılamaz.

¹ Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meâli, Haz. Prof. Dr. Hayrettin Karaman ve diğerleri, *Türkiye Diyanet Vakfı yayınları*/ 86-E, ISBN: 978 – 975 – 389 – 352 – 7, 7. Baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara, 2013.

Oysa, Materyalist Felsefe Alanı'nda akıl özgürdür; düşünce çerçevesini durumlara göre kendi belirler ve bağlı olduğu tek mutlak gerçeklik Bilgi Kuramı'dır. Yani bilgi denilen şeyin ne olduğu ve nasıl üretilebileceği konusudur.. ancak bunlar da sürekli olarak sorgulanabilirler, yeni paradigmlar, yeni kuramlar ve yeni yöntem ile yeni teknikler uygulamaya sokulabilir. Bu alanda hiçbir şey sürekli olarak kalıcı olma anlamında “mutlak” değildir. “Mutlak” olan şey, yaşanan zamanda geçerli olan bilgi kuramıdır, o kadar.

Doğayı, kendisinin de doğanın ayrılmaz bir parçası olduğunu, dahası evrenin/âlemin dünyadan ibaret olmadığını unutan, Materyalist Monizme bağlı olan Modernist Batı aklının özgürlüğünü, bilim denen şeyin ne olduğunu iyi bilen birinin aklı almaz.

Dahası bu bilim denen şeyin daha sulandırılmış hâli olan Postmodern Bilim, “her an her şey olabilir” ya da “her akıl kendi ‘okumasını’ yapma özgürlüğüne sahiptir” türünden abukluklarla, Ahlâk'ı daha daha derine gömdüğünden, Allâh'la ve imanlı olmakla bağ tümünden yitirilmiştir.

Bunlar bilmemiz ve dikkate almamız gereken fiili gerçekliklerdir.

“İmanlı olmak” fiili durumunu yaşamayan ama işi gereği başkalarına anlatmak zorunda olan, ya da iman sorunu olduğunun bile farkında olmadan birbirini yadsıyan konuşma ile beden dillerine sahip olan bir ilâhiyatçı muhteşem bir sefalet durumunu yaşamaktadır. Bu durumunu kaldıramadığı için kiliseden ayrılan rahipler batı yazınında, ya kendi dillerinde ya da başkalarının yazıları üzerinden, okunuyor. Türkiye’de henüz böyle bir yazı okumadım.

Değirmek istediğim bir şey de şu: TV’lerde konuşan “hocalarımız”ın dillerinden “namaz dinin temelidir - direğidir” türünden cümleler akar akar süzülerek kaybolur gider. Onları dinlerken ara ara kendimi kalbi ve aklı olmayan bir yaratık gibi hissederim. Bana dinin özünün ne olduğunu söylemektedir, beni ısrarla uygulamaya yönlendirmektedir, “ayağımı namaza alıştırma” gayreti içindedir, ben güdülmesi gereken bir çocuğum, bana saygısı yoktur, beni terbiye etmektedir. Benim gözlerimle kulaklarım ise ısrarla onda iman’ı aramaktadır.

İman sorunu olan bir kişi namazı nasıl değerlendirebilir ki.. namazın ne olduğunu ne kadar bilebilir, kavrayabilir ki..

İşte böyle bir yaşam alanında “**Din’in Özü ‘İMAN’ Etmektir**” demek, üstüne bunu bir de yazmaya çabalamak kolay bir iş değildir.. ve yine okuyanın yardımını gereksindirir.

Bu bağlamda Arapça ve Kur’an Hocam Sabri Al Ansari Bey’i anmak isterim. Bir öğrenci için aklına takılan her soruyu sorabilmesi, hocasının durumunu düşünmeden, sadece aklında taşıdığı sorunu anlaşılır biçimde ifade edebilmenin ötesinde hiçbir başka nedenle tartmadan anlatabilmesi büyük nimettir. Henüz kendisine cevabını alamadığım bir soru yöneltmedim. Aldığım yanıtların ötesinde, ara ara yaptığımız sohbetler olmasaydı.. henüz bir yılı bile bulmayan bu özel eğitimimle böyle zor konuları yazma kıvamına erişemezdim. Düşünebilirim.. ancak yazma daha fazlasını ister. Bana kazandırdığı bu “fazla” için kendisine çok teşekkür ediyorum.

“İman” konusuna dönersek, gelecek bir kaç yazı, üzerinde düşünmeniz için size yardımcı olabilir; umuyorum..